

**Meting ontwikkeling economische en
maatschappelijke betekenis toerisme en
recreatie in Wassenaar**

Datum: december 2019

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De toeristische en recreatieve sector is een belangrijke sector voor gemeente Wassenaar. Naast dat deze sector werkgelegenheid genereert draagt het ook bij aan het in stand houden en kwaliteitsverbetering van (publieke) voorzieningen, een beter vestigings- en investeringsklimaat en een vergroting van de betekenis van het groen en het cultureel erfgoed. De gemeente Wassenaar wil daarom toerisme en recreatie versterken. Dit doet de gemeente samen met haar ondernemers (en instellingen), inwoners en met stichting Wassenaar-Voorschoten Marketing.

1.2 ambitie

De ambitie is dat in 2022 het economisch en maatschappelijk rendement - in de zin van toeristische bestedingen en werkgelegenheid - van toerisme en recreatie met tenminste 10% is toegenomen (t.o.v. peiljaar 2016). De gemeente streeft hierbij naar duurzaam toerisme waarbij behoud van natuur, cultuur en milieu op korte en lange termijn centraal staat.

1.3 Doel

Doel van deze meting is inzicht verkrijgen in de ontwikkeling van de economische en maatschappelijke betekenis van toerisme en recreatie in Wassenaar. De economische en maatschappelijke betekenis is uitgedrukt in bestedingen en werkgelegenheid.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft de belangrijkste resultaten uit het onderzoek weer. Hoofdstuk 3 bevat een beknopte samenvatting en geeft een conclusie weer. Hoofdstuk 4 gaat in op het vervolg. In bijlage 1 zijn de in de belangrijkste begrippen uit het onderzoek toegelicht.

1.5 Verrichte werkzaamheden

Ten behoeve van deze meting zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- Inventarisatie van het aanbodbestand van toeristische accommodaties en evenementen;
- Analyse van de aantallen overnachtingen;
- Telefonische interviews met toeristische accommodaties;
- Deskresearch van bezoekersaantallen en (entree- en logies)prijzen;
- Dataverwerking en analyse resultaten;
- Berekening economische betekenis toerisme op basis van bestedingsprofielen.

2 Resultaten

2.1 Terugblik op nulmeting 2016

In 2017 is een nulmeting verricht naar de economische en maatschappelijke betekenis van toerisme en recreatie. De bezoekers van toeristische en recreatieve voorzieningen in Wassenaar (peiljaar 2016) zijn middels een inventarisatie in kaart gebracht. Hiervoor zijn de overnachtingen en bezoekersaantallen omgerekend naar bestedingen en werkgelegenheid. Deze omrekening vond plaats via de gemiddelde bestedingen per persoon per recreatievorm per gebiedstype. In de meting die in 2019 is verricht zijn de gegevens over 2016 aangevuld met recreatief winkelen en sportieve leisure. Hierdoor zijn de gegevens van 2016 gewijzigd, maar kan het jaar 2016 wel vergeleken worden met 2018.

*Uitkijktoren bij Duinrell:
hoogste punt van Zuid-Holland*

2.2 Ontwikkeling economische en maatschappelijke betekenis 2018

Deze paragraaf beschrijft de ontwikkeling van de vraag naar toerisme en recreatie en de economische en maatschappelijke betekenis ervan. De betekenis van toerisme en recreatie is berekend met behulp van het ZKA Impactmodel Vrijtjidssector. De ontwikkeling is uitgesplitst in verblijfstoerisme en dagtoerisme.

Categorieën**Toelichting**

<i>Verblijfstoerisme</i>	
1. B & B	Bed & Breakfast-accommodaties
2. Hotels	Hotels
3. Bungalows	Bungalows, chalets en stacaravans op bungalowparken, appartementen en vakantie-woningen (op een park)
4. Campings	Toeristische standplaatsen, camperplaatsen, jaarplaatsen, voor- en naseizoenplaatsen, trekkershutten en verhuuraccommodaties
5. Jachthavens	Overnachtingen van passanten in jachthavens, bezette vaste ligplaatsen in jachthavens

<i>Dagtoerisme</i>	
6. Attracties en bezienswaardigheden	Attracties, dierentuinen, pretpark, kastelen, wijngaarden, bezoekerscentra, casino's, landgoederen
7. Musea	Musea
8. Evenementen	Zowel evenementen met een laag als een (relatief) hoog bestedingsniveau, met een ondergrens van 5.000 bezoekers
9. Golfbanen	Golfbanen inclusief pitch & putt en midgetgolfbanen
10. Routegebonden buitenrecreatie	Wandelen, fietsen, strandbezoek
11. Recreatief winkelen	Bestedingen in retail (dagelijks en niet-dagelijks) door toeristen*
12. Sportieve leisure	Bowlingbanen, kano- en watersportverhuur, zelfstandige fietsverhuur (niet op stations en campings), zwembaden, rondvaarten
13. Cultuur	Theaters, filmtheaters, bioscopen

*Bron: Koopstromenonderzoek, I&O Research, 2018

2.2.1 Verblijfstoerisme

Aantallen

In 2018 daalde het aantal overnachtingen met ruim 3%. Het gaat om 24.828 minder overnachtingen dan in 2016. Daar waar een groei is in het aantal hotelovernachtingen, is er een daling in de overnachtingen in de categorie bungalowparken en campings. De daling heeft te maken met een daling van het aantal overnachtingen op Duinrell als gevolg van de kwaliteitsslag die Duinrell maakt. De kwaliteitsslag betekent naast meer kwaliteit van de verblijfseenheden ook een focus op de doelgroep die aansluit bij karakter van Wassenaar en families met kinderen. De kwaliteitsslag maakt dat:

- er minder wordt gestunt met prijzen, zodat de juiste doelgroep wordt aangesproken;
- minder en ruimere kampeerplaatsen worden aangeboden;
- gedateerde bungalows worden verruild voor ruimere/ luxere bungalows die ruimer zijn gelegen.

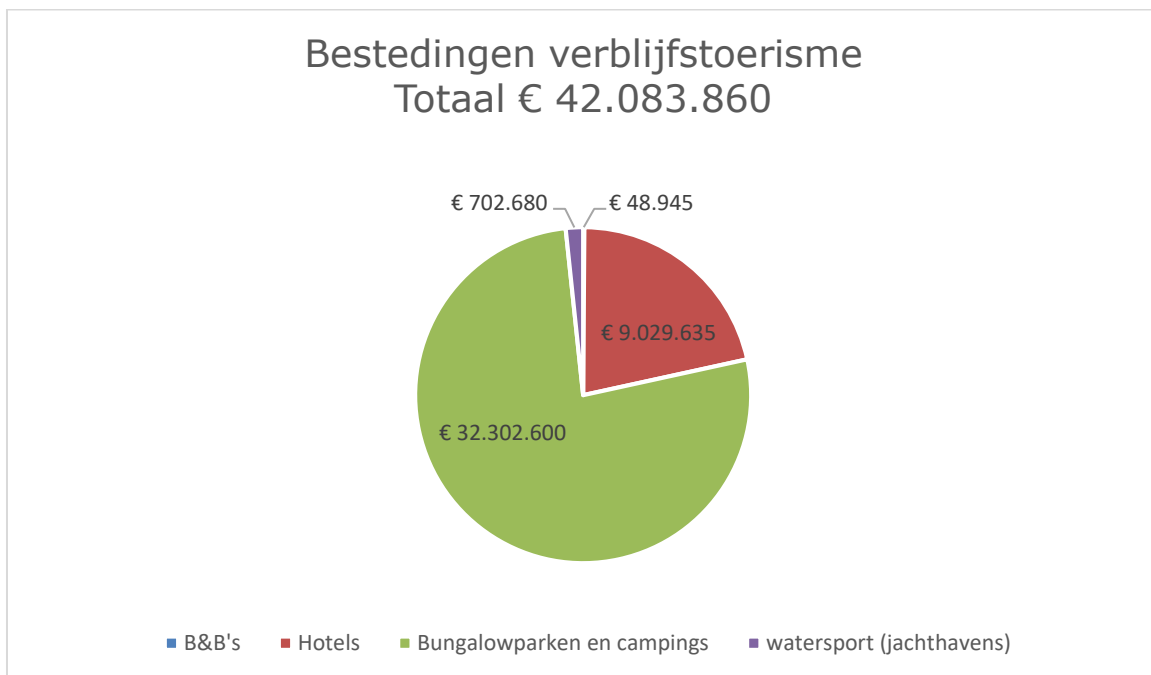
Dit heeft direct gevolgen voor de huidige verblijfs capaciteit die daardoor afnam. Daarentegen nam de afgelopen jaren in provincie Zuid-Holland de vraag naar vakantiewoningen juist toe (bron: Marktverkenning Provincie Zuid-Holland 2018). Gesteld is dat bestaande verblijfstoeristische bedrijven – onder bepaalde voorwaarden – fysieke ontwikkelruimte nodig hebben om te kunnen voldoen aan de markteisen van morgen: innovatie, productontwikkeling en duurzaamheid.

verblijfstoerisme	Overnachtingen 2016	Bestedingen
B&B's	655	
Hotels	73.289	
Bungalowparken en campings	752.196	
watersport (jachthavens)	300	
Totaal	826.440	€ 40.555.275

verblijfstoerisme	overnachtingen 2018	besteding p.p.	
		per nacht	totaal bestedingen
B&B's	402	€ 121,75	€ 48.945
Hotels	76.513	€ 118,01	€ 9.029.635
Bungalowparken en campings	724.397	€ 44,59	€ 32.302.600
watersport (jachthavens)	300		€ 702.680
Totaal	801.612	€ 52,50	€ 42.083.860

Bestedingen

Ondanks dat het aantal verblijfstoeristen is afgenomen zijn de totale toeristische bestedingen als gevolg van verblijfstoerisme wel toegenomen (+4%). Het gaat om ruim € 1,5 miljoen extra bestedingen. Deze toename heeft te maken met een groei van gemiddelde bestedingen per persoon per nacht als gevolg van marktwerking en een groei van het aantal hotelovernachtingen. Met name de hotelsector heeft grote invloed op de omvang van de bestedingen, waarbij zakelijke gasten en buitenlandse gasten zorgen voor gemiddeld hoge bestedingen per overnachting. Op basis van CBS-prognoses en de marktontwikkeling tussen 2007-2017 is de verwachting dat de markt voor hotels en luxer verblijf groter wordt. Daarbij neemt vooral aan de Zuid-Hollandse kust de vraag naar overnachtingsmogelijkheden toe.

Figuur 1. Verdeling bestedingen verblijfstoerisme

2.2.2 Dagtoerisme

Aantallen

In 2018 steeg het dagtoerisme met ruim 7%. Het gaat om 254.284 meer dagtoeristen dan in 2016. 65-70% van de dagtoeristen komt uit eigen regio. Vooral het strand en Meijndel hebben in 2018 meer bezoekers getrokken dan de jaren ervoor. Dit heeft met name te maken met uitstekende zomer die vroeg begon en lang doorliep. De bezoekers kwamen hierdoor goed verspreid over het jaar. Vergeleken met andere jaren waren er – mogelijk daardoor - in 2018 geen pieken in bezoekersaantallen (bron: telpunt Wassenaarseslag). Maar ook het culturele aanbod heeft in 2018 significant meer bezoekers aangetrokken dan de jaren ervoor. Dit kwam met name door een stijgend bezoekersaantal van Museum Voorlinden.

Dagtoerisme	Bezoekers 2016	Bestedingen
attracties	1.634.662	
evenementen > 5000 bezoekers	0	
golfbanen en sportieve leisure en rondvaarten	177.830	
routegebonden buitenrecreatie	1.410.616	
recreatief winkelen	191.500	
cultuur (musea en theaters)	115.633	
Totaal	3.530.241	€ 69.813.913

Dagtoerisme	Bezoekers 2018	besteding p.p.	Bestedingen
attracties	1.640.023	€ 29,17	€ 47.832.590
evenementen > 5000 bezoekers	8.300	€ 10,00	€ 82.970
golfbanen en sportieve leisure en rondvaarten	177.830	€ 46,74	€ 8.311.565
routegebonden buitenrecreatie	1.602.329	€ 4,21	€ 6.744.365
recreatief winkelen	175.000	€ 41,46	€ 7.255.845
cultuur (musea en theaters)	181.043	€ 21,84	€ 3.954.705
Totaal	3.784.525	€ 19,60	€ 74.182.040

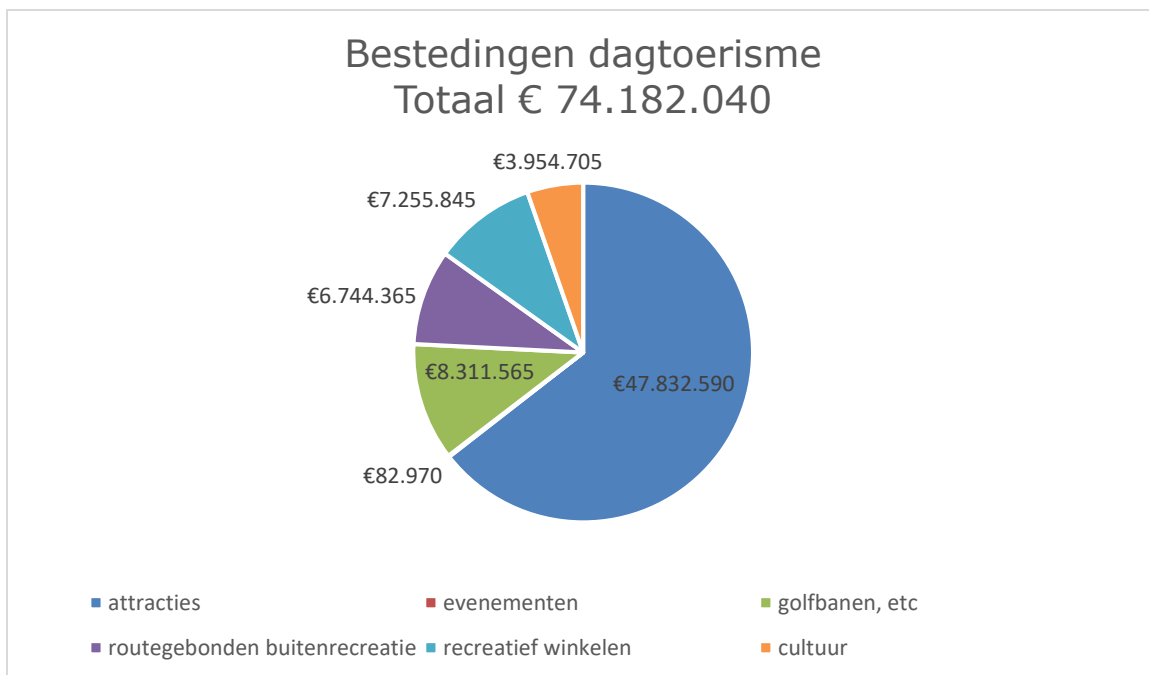
Bestedingen

Het totaal aantal bestedingen binnen het dagtoerisme is gestegen met circa € 4.4 miljoen. Dat is ruim 6%. In vrijwel alle categorieën is het totaal aantal bestedingen toegenomen, voornamelijk als gevolg van de stijging in bezoekersaantallen. De categorie attracties en bezienswaardigheden levert veel op in de zin van bestedingen en werkgelegenheid. Het aantal bezoekers en de bestedingen per bezoeker zijn hoog. Ook bezoekers van cultuur zijn interessant voor Wassenaar, omdat zij per bezoek een relatief hoog bestedingsniveau hebben. Het Ice-event in Wassenaar met meer dan 5.000 bezoekers in 2018 geeft een positieve impuls aan levendigheid en economie in Wassenaar. Het recreatief winkelbezoek door toeristen is de enige categorie die is afgenomen.

Deze ontwikkeling heeft relatief veel impact, omdat het recreatieve winkelen gepaard gaat met hoge bestedingen per persoon. De daling in het recreatief winkelen is indirect gerelateerd aan de daling in verblijfstoerisme op Duinrell. Echter, er lijkt ook meer aan de hand te zijn. In 2018 waren er 1,8 miljoen bezoekers in het centrum van Wassenaar, een daling van 400.000 ten opzichte van 2016 (bron: telpunt centrum). Een florerend centrum als hart van de samenleving is belangrijk voor de gehele gemeenschap.

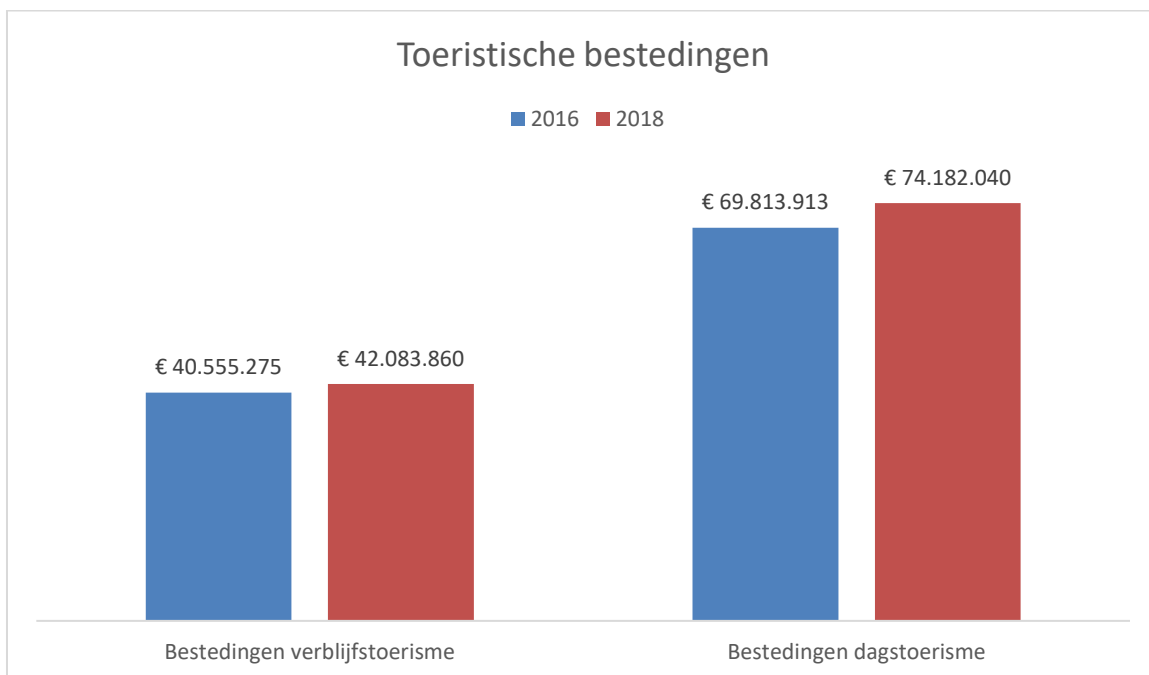
Ice-event Wassenaar

Figuur 2. Verdeling bestedingen dagtoerisme

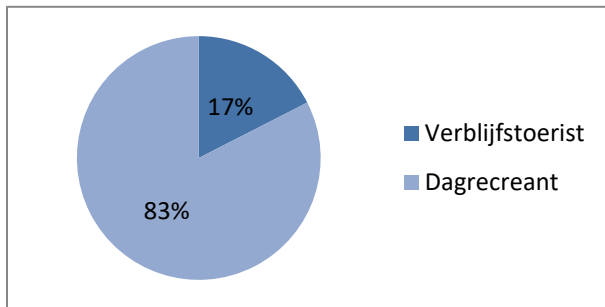
2.2.3 Totale toeristische bestedingen, werkgelegenheid en inkomsten toeristenbelasting

De totale toeristische bestedingen zijn gestegen van ruim 110 miljoen in 2016 naar ruim 116 miljoen in 2018 (5,3%).

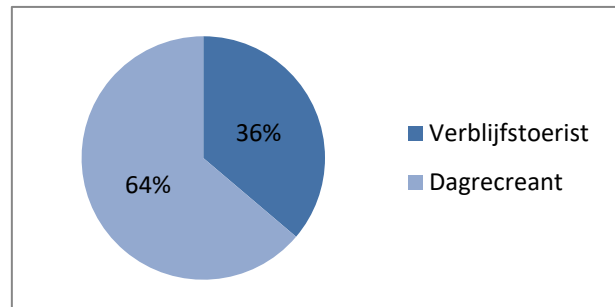

Figuur 3. Toeristische en recreatieve bestedingen 2016 en 2018

De bezoekers in Wassenaar bestaan voor 17% uit verblijfstoeristen, die 36% van de totale bestedingen creëren en 83% van de bezoekers bestaat uit dagrecreanten, die 64% van de totale bestedingen. De verblijfstoerist geeft gemiddeld meer uit dan de dagrecreant.

Figuur 4. Totaal aantal bezoeken en overnachtingen 2018

Figuur 5. Totaal aantal bestedingen 2018

De directe en indirecte werkgelegenheid van de toeristische en recreatieve sector steeg van 1340 FTE naar 1406 FTE. Dit is een stijging van 5% (66 FTE). De inkomsten uit toeristenbelasting zijn gestegen van €821.297 in 2016 naar € 826.824 in 2018. De toeristenbelasting die Wassenaar per overnachting per persoon in 2018 heeft geheven ligt boven het landelijk gemiddelde en is hoger dan het bedrag dat in de regio geheven wordt.

Landgoederenroute Wassenaar

3 Samenvatting en conclusie

Toerisme is een middel om bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken die invloed hebben op onze welvaart en ons welzijn. De gemeente streeft naar duurzaam toerisme en wil dat elke Wassenaarder profijt heeft van toerisme. De kansen liggen met name op het vlak van het in stand houden en kwaliteitsverbetering van (publieke) voorzieningen, het genereren van werkgelegenheid, het versterken van het vestigings- en investeringsklimaat en het versterken van cultureel erfgoed en groen door het vergroten van de (belevings)waarde. De gemeente Wassenaar werkt samen met haar ondernemers (en instellingen), inwoners en met Stichting Wassenaar-Voorschoten Marketing.

De economisch en maatschappelijke betekenis van toerisme en recreatie – in de zin van bestedingen en werkgelegenheid – is ten opzichte van 2016 in 2018 gestegen met ruim 5%. De gemeente ligt daarmee voor op schema om de ambitie van 10% meer toeristische bestedingen en werkgelegenheid in 2022 ten opzichte van 2016 te behalen. Als de gemeente de economische en maatschappelijke betekenis van toerisme en recreatie wil verhogen dan zijn de verblijfstoeristen de meest potentievolle bezoekers. Er is hiervoor voldoende marktruimte.

Het recreatief winkelen is onder de dagtoeristen het enige segment dat een daling van bezoekers en bestedingen kent. Daarmee is dit segment een aandachtsgebied. Immers, de gemeente wil dat de sector toerisme en recreatie bijdraagt aan het in stand houden van voorzieningen.

Zomaar een dag op het strand van Wassenaar

4 Vervolg

Deze rapportage geeft inzicht in de ontwikkeling van toerisme en recreatie. De gemeente zal deze rapportage delen met ondernemers en Stichting Wassenaar-Voorschoten Marketing. In 2021 vindt opnieuw een meting (peiljaar 2020) plaats om de ontwikkeling verder te monitoren. Vanuit de nulmeting die in 2017 is verricht zijn aanbevelingen gedaan. Hieronder staan de aanbevelingen vanuit de nulmeting. Per aanbeveling is kort benoemd wat er afgelopen periode heeft plaatsgevonden en hoe deze aanbeveling de komende periode verdere invulling krijgt:

1. *stimuleer kleinschalig verblijfsaanbod*

In de periode 2016 – 2018 is het verblijfsaanbod uitgebreid met 1 B & B. Verdere uitbreiding is in de komende jaren gewenst. Ook voor luxere bungalows op florierende parken en hotels is nog marktruimte. Het toegankelijker maken van gemeentelijke procedures heeft hierbij voortdurende aandacht.

2. *verricht aanvullend onderzoek over de bereikbaarheid*

Het gemeentelijk onderzoek naar bereikbaarheid vindt plaats in 2020. Binnen de Vrijtijdseconomie van de MRDH is mobiliteit een thema dat de aankomende jaren verder uitgewerkt gaat worden.

3. *laat verblijfsaanbieders een informatieve e-mail naar hun gasten te versturen*

Verblijfsaanbieders hebben van Stichting Wassenaar-Voorschoten Marketing op verschillende wijze informatie gekregen om hun bezoekers over het aanbod te informeren. Ook de komende jaren wordt hieraan invulling gegeven.

4. *Het aanvullen van routeapplicaties*

Op de website VorstelijkVrij.nl worden inmiddels verschillende wandel en fietsroutes aangeboden. Ook worden er steeds meer fietsroutes gedigitaliseerd (met name fietskoop punten routes).

5. *Het aanscherpen van het marketingbeleid*

Inmiddels is Stichting Wassenaar-Voorschoten Marketing steeds verder aan het professionaliseren en krijgt het marketingbeleid de focus die het nodig heeft. Het bestuur van de stichting bestaat uit diverse ondernemers uit het gebied, waaronder de Centrummanager van Wassenaar. Hiermee wordt de verbinding tussen de verschillende voorzieningen in het gebied Wassenaar - Voorschoten en de omgeving steeds sterker, waarbij het centrum een belangrijke schakel in het geheel is.

Bijlage 1: Begrippenlijst

Dagtoerist = Een dagrecreant doet voor minimaal één uur (inclusief reistijd) een vrijetijdsactiviteit buitenshuis, en kan dus zowel van buitenaf als uit Wassenaar zelf komen. Bezoek aan familie, vrienden, kennissen en activiteiten tijdens vakanties blijven buiten beschouwing.

Economische impact = De bestedingen en gecreëerde werkgelegenheid als gevolg van toeristische overnachtingen en recreatieve dagbezoeken. Zowel de gemeente, de ondernemers als de inwoners profiteren hiervan.

Fte = Rekeneenheid, die in dit onderzoek wordt gebruikt om de gecreëerde werkgelegenheid binnen de toeristische- en recreatieve sector te berekenen. 1 fte staat hierbij gelijk aan een fulltime werkweek van 38 uur.

Indirecte werkgelegenheid

Deze is m.n. het gevolg van toeleveranties (productiemiddelen, bouwnijverheid, dienstverleners (banken, verzekeringsmaatschappijen, wasserij, etc.)) die nodig zijn om de afzet in de diverse sectoren te kunnen realiseren.

Recreatie = De (dag)activiteiten van personen die in de vrijetijd worden ondernomen buiten de eigen woning waarbij men minimaal een uur van huis is (inclusief reistijd) en waar ontspanning en plezier centraal staan. Bezoek aan familie, vrienden en kennissen en activiteiten tijdens vakanties blijven buiten beschouwing.

Toerisme = De activiteiten waarbij personen reizen naar en verblijven op plaatsen buiten hun normale omgeving, voor niet langer dan een (aaneengesloten) jaar, om redenen van vrijetijdsbesteding, zaken en andere doeleinden die niet zijn verbonden met het uitoefenen van activiteiten die worden beloond vanuit de plaats die wordt bezocht.

Verblijfstoerist = Een verblijfstoerist komt niet uit eigen gemeente, en heeft minstens één overnachting in Wassenaar doorgebracht. De periode van verblijf is niet langer dan een (aaneengesloten) jaar, en vindt plaats om redenen van vrijetijdsbesteding, zaken en andere doeleinden die niet zijn verbonden met het uitoefenen van activiteiten die worden beloond vanuit de plaats die wordt bezocht.

Fotocredits:

Duinrell

Dunea Beeldbank

Ice-Event Wassenaar